

Eenendertigste Zondag B
Deut 8,2-6 Heb 7,32-28 Mc 12,28b-34

God liefhebben is het eerste gebod, vindt Jezus, en Hij verwijst naar de passage uit Deuteronomium die we hoorden in de eerste lezing. Maar Hij voegt er onmiddellijk een tweede gebod aan toe: *“Uw naaste liefhebben als uzelf”*. In dat tweede bijten we makkelijker, dat lijkt ons concreter en praktischer. Het staat ook dichter bij onze behoefte aan prestatie: “Zie, wat wij allemaal kunnen doen voor onze naaste!”. Is dat eerste gebod – God liefhebben – dan eigenlijk nog wel nodig? Moeten we daarover nog spreken in onze postchristelijke cultuur waar God dood is verklaard? Jezus schijnt de twee geboden in ieder geval stevig samen te houden, en ook de Schriftgeleerde noemt de twee letterlijk in één adem.

Wat is eigenlijk de inhoud van dat gebod: “Je zult je naaste liefhebben als jezelf”. We denken misschien spontaan aan allerlei acties van hulp en solidariteit, aan mensen in onze directe omgeving die we onze genegenheid willen tonen. Tegenover vrienden en familie is dat gemakkelijk: onze spontane sympathie gaat reeds naar hen uit. Tegenover anderen vraagt dat iets meer inspanning: ze liggen ons niet of we hebben er geen affiniteit mee. En tegenover sommigen vinden we het ronduit moeilijk hen lief te hebben, zo niet onmogelijk: mensen die ons in het verleden tekort hebben gedaan, mensen die weerzin en weerstand oproepen, slechteriken, verraders, vijanden. Hoe moeten we zulke mensen liefhebben? Kan God zoiets van ons eisen? We beperken onze naastenliefde dan ook veelal tot de kring van degenen die ons liggen. Maar dat is geen christelijke naastenliefde en dat is niet wat Jezus voor ogen heeft met zijn gebod.

De toevoeging “als van jezelf” bij het gebod “houden van je naaste” is niet onbelangrijk. Hoe zou je van een ander kunnen houden als je niet eens van jezelf houdt? En houden wij wel echt van onszelf? In zijn beroemde vier trappen van de liefde, is de eigenliefde voor Bernardus de eerste trede. Het is volgens hem het fundament van elke andere soort liefde. Wie een stuk van zichzelf niet aanvaardt, houdt nog niet echt van zichzelf. Heel gemakkelijk ga je dat niet-aanvaarde stuk van jezelf op de ander projecteren, en hem juist om die reden afwijzen of zelfs haten. Wie een andere persoon haat omwille van diens macht, diens vrijheid of om een talent, wil eigenlijk voor zichzelf die macht, die vrijheid of dat talent, maar durft er niet voor uit te komen en katapulteert dat niet-aanvaarde stuk in de ander als iets negatiefs. Zo is de naastenliefde van mensen die niet echt van zichzelf houden, van een bedenkelijk allooi!

Hoe leren we onszelf helemaal te accepteren en te beminnen? Welnu, dat gebeurt in de relatie met iemand die ons geheel en onvoorwaardelijk bemint. Wie zich onvoorwaardelijk bemind weet, tot in zijn zwakheid en gebreken, leert zichzelf helemaal te aanvaarden, tot in zijn zwakheid en kleine kantjes. Menselijke liefde is fragiel en meestal voorwaardelijk: "Ik bemin jou als jij beantwoordt aan mijn verwachtingen op dit of dat vlak". Menselijke liefde is daarom altijd enigszins ambivalent. Alleen Gods liefde is absoluut en onvoorwaardelijk. De mens heeft daarom Gods liefde nodig om zichzelf echt te kennen, te doorgronden, te aanvaarden en lief te hebben. Wie zich koestert in de zon van Gods liefde, wordt vanbinnen helemaal warm. Zo iemand kan zeggen: "Ik ben goed zoals God mij gewild heeft. Ik houd van mezelf omdat God mij eindeloos liefheeft, ook met mijn duistere en onaantrekkelijke kanten". Gods liefde voel je in je gebed, als je je opstelt in zijn Aanwezigheid.

En aldus komt het gebod van de Godsliefde toch weer op de eerste plaats te staan. Het gaat wel degelijk om een gebod, geen romantische opwelling bij speciale momenten. Hoe kan liefde een gebod zijn? Een gebod voer je uit zonder er kritische voorwaarden aan te verbinden of er allerlei dingen bij te willen voelen. Geloofsopvoeding begint daarom met aandacht, eerbied en ontzag voor God. In dit stadium bemin je God met je wil, zonder dat je Hem kunt beminnen. Gaandeweg groeit er beleving, vrijheid en warmte. God zelf schenkt ons de liefde om Hem lief te hebben. Hij is zowel de bron als het doel van de liefde, want God is liefde. En de liefde bant gelijkheid elke vrees en iedere reserve. De Godsliefde legt volledig beslag op een schepsel, zoals de levens van de heiligen ons dat tonen. Een mens van God wordt liefde, geheel en al.

In zijn roman *Oscar en oma Rozerood* schrijft de auteur Eric-Emmanuel Schmitt over een jongetje van nog geen zeven jaar dat kanker heeft. Hij heeft nog maar een paar weken te leven. Hij gelooft niet meer in de kerstman of in God. Toch begint hij, op vraag van de oudste verpleegster van het hospitaal, oma Rozerood, elke dag brieven aan God te schrijven. Oma Rozerood heeft hem uitgelegd: "Telkens als je in Hem (in God dus) gelooft, zal Hij een beetje meer bestaan. Als je lang genoeg volhoudt, zal Hij uiteindelijk helemaal bestaan en dan zal Hij je helpen." God is natuurlijk geen projectie van de mens, maar elke dag wat extra energie steken in je relatie met God brengt je dichterbij Hem. Als wij één stap naar God zetten, zet God er tien in onze richting. En dit beetje energie dat we dagelijks kunnen mobiliseren is tijd voor gebed, voor stilte en meditatie. Alleen zo kunnen wij een relatie met God laten opbloeien, en gaan we Hem liefhebben met heel ons hart en al onze krachten, en de naaste als onszelf.